

“เกษตรอินทรีย์ วิถีชุมชน คนคลองอาราง”

“หมู่บ้านคนดี วิถีอ่อมหอม ป่าพร้อมอนุรักษ์ พืชผักธรรมชาติ ร่วมสร้างบ้านน่าอยู่
ฟื้นฟูประเพณี สุขภาพดีล้ำ คำพ่อต้องพอเพียง”

บ้านคลองอาราง ถือเป็นชุมชนขนาดเล็กซึ่งตั้งอยู่ในตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว โดยคำว่า“อาราง” เป็นภาษาถิ่นไทย-อีสาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าที่มาของชุมชนนั้นมาจากการอพยพย้ายถิ่นฐานมาจากทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์โดยการสอบถามจากคนในชุมชนพบว่าแต่เดิมนั้นบ้านคลองอารางเป็นส่วนหนึ่งของบ้านแสงจันทร์ มีการตั้งรกรากถิ่นฐานครั้งแรกประมาณช่วง พ.ศ.2480 โดยมีคุณพ่อสังข์ เป็นครอบครัวแรกที่เดินทางมายังพื้นที่แห่งนี้ ด้วยพื้นที่ดังกล่าวมีความอุดมสมบูรณ์เป็นที่ราบเชิงเขา (ชาวบ้านเรียกว่าเขาไม้ป่อง) มีคลองน้ำไหลผ่านตลอดทั้งปีและมีลักษณะเด่นคือมีต้นอาราง (ต้นนนทรี) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก จึงตัดสินใจเลือกพื้นที่นี้เพื่อลงหลักปักฐานประกอบสัมมาชีพและตั้งหมู่บ้านว่า “คลองอาราง”

ภายใต้โครงการสร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติเพื่อร่วมกันศึกษาแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น เสริมพลังให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนในชุมชนสามารถบริหารจัดการชีวิตตนเองได้อย่างสมดุลและมีความเหมาะสม สามารถดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ร่วมกับการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น เพิ่มคุณค่าและมูลค่า เสริมเศรษฐกิจฐานรากในชุมชนให้มีความ เข้มแข็ง มั่นคง นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านมีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่เพิ่มขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

“เราก็เอาสภาพปัญหามาคุยกันกับชาวบ้าน แล้วก็ถามว่า
เราจะอยู่กันแบบนี้
ถ้าไม่...เราก็ต้องมาช่วยกันแก้ไข”

พัฒนา พรหมเผ่า

จากการสำรวจข้อมูลทั้งจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์กลุ่ม
ผู้นำชุมชน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย เมื่อนำมาเทียบกับ
รายจ่ายที่เกิดขึ้นก็อาจจะสรุปได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ยากจน และมีความต้องการที่จะเพิ่มช่องทางของรายรับให้มากขึ้น
แต่ด้วยคนในชุมชนส่วนหนึ่งจะต้องออกเดินทางไปทำงานภายนอกชุมชน ส่วนคนที่เหลืออยู่ก็เป็นกลุ่มวัยกลางคน
บางส่วนที่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม และกลุ่มผู้สูงอายุ

จากศักยภาพและความพร้อมของชุมชนที่เกิดจากกระบวนการวิเคราะห์ ผู้รับผิดชอบโครงการได้ร่วม
วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาโดยอาศัยจุดแข็งสำคัญคือ การมีผู้นำชุมชนที่มีความรู้และเข้มแข็ง
การบริหารงานด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม การมีอาชีพดั้งเดิมคือการทำเกษตร การมีพื้นที่สาธารณะประโยชน์
ที่จัดสรรสำหรับคนในชุมชนซึ่งติดต่อกับแหล่งน้ำของชุมชน และด้วยเหตุนี้จึงมีการกำหนดเป้าหมายคือ “การ
พัฒนาด้านการเกษตร” โดยได้กำหนดครัวเรือนเป้าหมายโดยอาศัยความพร้อมและความสมัครใจในการเข้าร่วม
โครงการ เนื่องจากจะต้องผ่านกิจกรรมกระบวนการต่างๆที่จะจัดขึ้น ซึ่งหากเลือกครัวเรือนที่ยากจนแต่ไม่สามารถ
เข้าร่วมโครงการได้อย่างเต็มที่ก็จะส่งผลต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโครงการฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

โครงการพันธกิจสัมพันธ์แก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท หมู่ที่ 16 บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว มีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ ด้านมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์และเพื่อพัฒนาและยกระดับกลุ่มอาชีพเกษตรอินทรีย์รวมถึง เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือนเป้าหมายด้วย ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ สามารถสรุปผลการศึกษาประเด็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในพื้นที่ (Action Learning) ได้ดังนี้

มิติด้านองค์ความรู้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ และการขับเคลื่อนกลุ่มสัมมาชีพ

การดำเนินการของโครงการได้เริ่มจากการเตรียมองค์ความรู้ด้านต่างๆที่สำคัญ โดยเริ่มจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เติมทักษะ ความรู้ หลักสูตรการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สำหรับกลุ่มอาชีพกลุ่มเกษตรกร และการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพชุมชน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว และสำนักงานพัฒนาชุมชน ในการเป็นวิทยากรในครั้งนี้ โดยมีหัวข้อสำคัญประกอบไปด้วย ความสำคัญ

ของเกษตรอินทรีย์ ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เทคโนโลยีการผลิตและปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ การจดบันทึกข้อมูลเกษตรกร และการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม การผลิตสารชีวภัณฑ์ที่ใช้ในเกษตรอินทรีย์ บทเรียนรู้ความสำเร็จของการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในชุมชนต้นแบบ บ้านเขามะกา ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว แนวคิดและประโยชน์ของกลุ่มอาชีพชุมชน กระบวนการและขั้นตอนการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพการวิเคราะห์กลุ่มอาชีพ และการกำหนดแนวทางการพัฒนา ระเบียบ ข้อบังคับเพื่อการขับเคลื่อนกลุ่มอาชีพ การบริหารจัดการที่ดี และมีมาตรฐานของกลุ่มอาชีพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

มิติด้านการเพิ่มขึ้นของรายได้

เนื่องจากการดำเนินโครงการพันธกิจสัมพันธ์ แก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท หมู่ที่ 16 บ้านคลองอาราง ตำบลบ้านแก้ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการเพาะปลูก จึงจะต้องอาศัยระยะเวลาในการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งในช่วงของการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินโครงการไม่สามารถประเมินการเพิ่มขึ้นของรายได้ของกลุ่มเป้าหมายได้

ทั้งนี้ จากการดำเนินโครงการร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพเกษตรอินทรีย์บ้านเขามะกา ตำบลศาลาลำดวน ได้ตอบรับการเป็นพี่เลี้ยงของกลุ่มฯบ้านคลองอาราง และยินดีจะรับสินค้าทั้งหมดของกลุ่มเพื่อนำไปจำหน่ายต่อ โดยผ่านการตรวจรับรองจากกลุ่มฯเขามะกาไปพลางก่อน